

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 6/I, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobli. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm x 55 mm po K 150. Uradni razglaš, poslano ter notice isti prostor K 200. Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 288, za pol leta K 144, za četrt leto K 72, za mesec K 24. Za inozemstvo K 480.

Reklamacije za tisk in poštne proste.

Upravištvo je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 6 I, Učiteljska tiskarna.

Brzjavlj. Belgrajski ples.

Pred procesi.

LDU Belgrad, 27. avg. Preiskava atentata na pokojnega ministra Draškovića je končana. Drž. pravnik je preiskovalni material izročil pristojnemu sodišču.

Beg in izgon.

LDU Belgrad, 27. avg. Ljuba Radovanović, bivši komunistični poslanec, ki je bil zaposlen v revizijski komisiji za Friderikova posestva v Belgiji, je preko avstrijske meje odpotoval in se sedaj nahaja na Dunaju.

LDU Belgrad, 27. avg. Tukajšnja policija je danes izgnala preko romunske meje v Rusijo ruskega generala Komisarova in njegovo soprogo, ker sta poizkušala izvesti tajno organizacijo v prid Nemčije.

Zveza narodov.

LDU Belgrad, 27. avg. Dne 5 sep-

tembra bo v Ženevi druga skupščina zveze narodov. Za naše delegate so določeni: dr. Miroslav Spaljković, narodni poslanec in bivši minister, dr. Milutin Jovanović, kraljevi poslanik v Bernu in dr. Mileta Novaković, vsučiliški profesor v Belgradu. Delegatom se bo pridružil kot ekspert Radivoj Obradović, načelnik prometnega ministristva.

Hvala bogu.

LDU Belgrad, 27. avg. Centralni urad za državno statistiko prebivalstva je dokončal štetje celokupnega prebivalstva, ki je bilo 31. januarja t. l. Belgrajska direkcija je že dovršila svoje delo in čaka samo, da pošljejo rezultate popisa ravnateljstva v Zagrebu, Ljubljani in Sarajevu. Uradno je že znano, da je severna Srbija štela 2.561.454 prebivalcev.

Madžarska predaja Zapadne Ogrske.

LDU, Budimpešta, 27. (Radio Grič). V Sopronju se je organiziral iredentistični odbor za akcijo v Zapadni Madžarski. Predsednik stranke iredentistov Ferdinand Urmanczy in poslanec Stefan Friedrich sta prišla v Sopron, da vodita organizacijo.

LDU, Budimpešta, 27. (MKU). Madžarska vlada je odredila, da se ima v znanju načrta, ki ga je izdelala ententna komisija, začeti evakuacija Zapadne Madžarske.

Posadki iz Sopronja in Novega sela (Neusiedel), edinih po maržarski vojski zasedenih krajev, sta se danes zjutraj umaknili za mejo, določeno v trianonški mirovni pogodbi. Madžarski orožniki in financarji izpušijo mejo dne 28. t. m. zjutraj. Avstrijski orožniki despoje takoj po odhodu Madžarov.

LDU, Budimpešta, 27. (MKU). Čete iredentske posadke so davi zapustile mesto.

Delavsko gibanje proti reakciji v Nemčiji.

LDU Nauen, 27. avg. V vsej Nemčiji narašča stavkovno gibanje. V Weimarju so sklenili splošno stavko. V Monakovem je bilo za snoči sklicano veliko zborovanje, po shodu pa bi se imele vršiti velike demonstracije po ulicah. Vse glasov o pravnarju je policijski predsednik dal po

ulicah nabiti lepake, s katerimi prepovali zborovanje in manifestacije. Državna bramba je bila z vaj pozvana v Monakovo nazaj.

LDU Nauen, 28. avgusta. Kakor piše »Vorwärts«, ne bo nemška socialistična stranka v bodoče trpela reakcionarnih manifestacij.

Irski problem — trd oreh za Angleže.

LDU, London, 26. (Reuter.) V svojem odgovoru naslaša Devalera, da bi vsako soglasje s podrejanjem pravic Irske pod strateške interese Velike Britanije pomenilo, da bi izgubila vsaka neodvisnost in svoboda Irske, ker potem ne bi imela več pravice do samostojnosti. Irska ni nikoli privolila v združitev z Veliko Britanijo. Nikoli ni obljubila, da ji bo ostala zvesta. Devalera bi obžaloval, ako bi prišlo do vojne vsled tega, ker se brani izdati čast Irske. Ako bi hotela Anglija uveljaviti svojo voljo s silo, bi vsa odgovornost padla nanjo. Devalera predlaga h koncu nova pogajanja, da bi se na ta način dosegel pravičen in časten mir. Toda

pogajanja so mogoča le tedaj, ako sprejme Anglija kot podlago in smernico načelo, da se mora oblika vladavine določiti v sporazumu z vladami.

LDU, Nauen, 28. (Radio Grič). Pri zadnji seji slufajnovskega kabineta v Dublinu je bil Devalera ponovno izvoljen za predsednika Irske republike. Tudi vse ostalo ministristvo ostane na svojem mestu.

LDU, London, 26. (Reuter.) Odgovor angleške vlade na sporočila Devalere izraža razočaranje, ki ga občuti vlada sprišo stališča Devalere in pravi, da vlada ne more večno izmenjavati not. Vlada izjavlja, da je dospela do meje svoje moči.

KRŠČANSKI BELI TEROR.

LDU Belgrad, 27. avg. Iz Baranje dohajajo žalostna poročila. Madžari izvajajo vedno večji teror proti našemu življu. Zato je naša vlada protestirala pri velešilih v Parizu in zahtevala njihovo intervencijo pri madžarski vladi.

KULTURNI BOJ V ČEHOSLOVAŠKI.

LDU, Praga, 27. (ČTU.) Jutri se v vseh katoliških cerkvah začne enotna akcija za verske šole, proti kateri pripravljajo socialisti in ostale svobodomiselnne stranke protestno zborovanje.

IZ GORENJE ŠLEZIJE.

LDU, Nauen, 28. (Radio Grič.) Kakor poročajo iz Breslave, je tamošnje angleško poveljništvo objavilo naredbo, da se razpuste vse občinske brambe na gorenješleziskem ozemlju, ki so ga zasedle angleške čete. Te brambe bodo ponovno postavljene pod nadzorstvom angleških častnikov.

PO UMORU POSLANCA ERZBERGERJA

LDU, Karlsruhe, 27. (Wolff.) Pogreb umorjenega poslanca Erzbergerja bo v nedeljo dopoldne ob 10. v Oppenau.

LDU, Berlin, 27. (Wolff.) Državna vlada je z ozirom na to, da so pri umoru poslanca Erzbergerja bili morda merodajni politični motivi razpisala nagrado 100.000 mark za izsleditev storilcev ali povzročitelcev.

LDU, Freiburg, 27. (DKU.) O obeh morilkah Erzbergerja doznava Wolffov urad nastopno: Eden izmed storilcev je velik plavalas, drugi majhen črnolaz. S svojim vedenjem sta zbudila Erzbergerjev sum, vendar se s poslancem Diezom ni mogel več izogniti napadu. Eden izmed morilcev, velik plavalas, je bil kriminalni policiji sumen že v Berlinu, kjer so ga opazovali pri zadnji vožnji Erzbergerjevi na anhaltskem kolodvoru. Pozneje se je zopet pojavil v Bonreuu, kjer je bil Erzberger dalje časa na oddihu. Dozdeva se, da je neprenehoma zasledoval Erzbergerja.

LOUCHFUR IN RATHENAU.

LDU Nauen, 27. avg. V zadevi porazgovorov med Rathenauom in Louchfurem javljajo, da znaša zaplenjeno nemško premoženje v Ameriki po poročilih iz Washingtona nad 314 milijonov dolarjev, torej nad 25 milijard mark. Od tega zneska odpade 14 milijonov dolarjev na nemške ladje, ki sedaj plovejo pod ameriško zastavo.

LDU Wiesbaden, 27. avg. Danes so se pričela napovedana pogajanja med ministrom Rathenauom in Louchfurem. Imela sta dve večurni seji. Dopoldne so se obravnavala splošna vprašanja, popoldne pa besedilo glavnega odgovora o stvarnih dajativah. O nekaterih točkah se bo razpravljalo jutri.

GDANSKO PROTESTIRA.

LDU, Gdansko, 27. (DKU.) Na štirih shodih, katerih se je udeležilo nad 20.000

ljudi, se je protestiralo proti odloku višjega komisarija, da se odda uprava vseh gdanskih polnotirnih železnice poljski železniški upravi.

MOSKVA V PLAMENU?

LDU Nauen, 28. avg. Poročevalec lista »Chicago Tribune« javlja iz Moskve, da je Moskva že tri dni v plamenih. Isto vest je prejel tudi g. Hoover od članov ameriške pomožne misije. Berlinsko zastopništvo sovjetske Rusije še ni prejelo potrdila te vesti.

GRŠKI PORAZI V MALI AZIJI.

LDU Rim, 27. avg. Po vesteh iz Angore so se grške čete, ki so prodirale iz Angore, morale umakniti na 120 km od mesta. Turške čete so

zasedle grške postojanke. V odseku Afium Karahisar na postaji Elvas je zletel grški vlak s strelivom v zrak. Mrtvih in ranjenih je 44.

LDU Carigrad, 26. avg. Turki so na fronti Brusa zasedli kraja Biledžik in Jeniköj. V smeri proti Karaköju se je začela nova akcija.

Grki bodo vsled svojega prevelikega apetita zelo drago plačali. Tako so sedaj Grke zvalili po načrtu Kemalisti v sredo Male Azije, kjer je zanje ugodnejši teren. Grki so pa v svoji zmagoslavni omočici prodirali slepo za po načrtu unikaiočimi Kemalisti, ki bodo sedaj Grke od vseh strani obkolili in tako zajeli celo armado skupno s kraljem po božji milosti.

Volilem v ljubljansko obrtno sodišče!

Mestni magistrat v Ljubljani razpošilja na vse volilce prisednikov in namestnikov v obrtno in vsklčno sodišče glasovnice in izkaznice.

Opozarjamo vse volilce, da shranijo te glasovnice in izkaznice, dok-

ler Strokovna komisija za Slovenijo ne izda kandidatne liste.

Volilci, kateri žele kako informacijo, naj se obrnejo na volilno pisarno Šelenburgova ulica 6/II, koder je tudi na vpogled volilni imenik.

Volilni odsek za obrtno sodišče.

Poročilo prve trboveljske komisije.

(Kogec.)

V svoji vlogi zahteva družba zaradi izboljšanja prejemkov za za uradnike in poduradnike, zaposlene pri rudnikih, vsoto K 3.000.000 na leto; poleg tega je prišla deputacija imenovanih uradnikov in poduradnikov ter vložila vlogo, ki je priložena temu poročilu pod 12.

Komisija se popolnoma pridružuje temu predlogu zaradi tega, ker prejemki uradnikov in poduradnikov pri rudnikih res ne odgovarjajo sedanjim draginjam kakor tudi ne poslednjemu povišanju delavskih prejemkov.

Zaraditega se produktivni stroški neto tone premoga obremene z vsoto K 340.

Družba navaja v svoji vlogi v proračunu produktijske stroške za tono po K 521.21, dočim je komisija naračunala samo 405.03 K produktijskih stroškov neto tone pri vseh produktivnih rudnikih prodanega premoga.

Za svojo centralno režijo zahteva družba, v svoji vlogi K 12.925.000 jugoslovanskih ali K 22.800.000 avstrijskih na leto. Ti znašajo preračunano po kurzu 1:4 5.700.000 jugoslovanskih kron, to je skupaj 18.625.000 jugoslovanskih kron.

Kursu 1:3 kakor ga predlaga družba komisija ni pritrdila že iz navedenih razlogov.

Komisiji ni bilo mogoče kontrolirati poedine postavke gorenje vsote, ker se centralno knjigovodstvo, kljub obetanju družbe, da se preseli v našo

deželo, še danes — dve leti po osvojenju — nahaja na Dunaju.

Vzemši za podlago te nekontrolirane števe, ki jih je družba navedla, in po popravni omenjene valute, znaša obremenjenje na neto tono vsled centralne režije znesek K 21.12.

Za obresti in amortizacijo prioritetenih dolgov določa družba v svoji vlogi 150.000 švicarskih frankov ali preračunano po kursu 1:25 K jg. 3.750.000 kakor tudi 640.000 francoskih frankov ali po kursu 1:11 K jg. 7.040.000, in za izplačanje dolga v znesku 3.500.000 francoskih frankov, ki se plačuje od tukaj, ker je bilo po odredbi avstrijske vlade za časa vojne zabranjeno plačevati prioritetenne obveze v neprijateljskih državah, zahteva družba letno amortizacijsko vsoto K av. 24.000.000, kar znaša preračunano po kursu 1:3 K jg. 8.000.000, in po popravljenem kursu 1:4 K jg. 6.000.000.

Te vsote, ki jih komisija tudi ni mogla kontrolirati, se dovoljujejo v obremenitev produktijskih cen premoga na neto tono po K 19.04.

Družba zahteva kot bruto dobiček 10% od produktijskih stroškov pri rudnikih, ki jih komisija priznava s tem, da družba porabi te dohodke za investicije v rudnikih, zlasti v Rajhenburgu in Hudijami, ker ta dobiček daleko ne dosega običajne obresti od vlozene akcijske glavnice.

Kakor znašajo vsi produktijski stroški v produktivnih rudnikih družbe po prodani toni premoga K 405.03,

LISTEK.

John S. Clarke:

Kreml, trdnjava upanja.

London ima svoj Stolo in Abbey, Rim svoj Kapitol, Granada svojo Alhambro in Moskva svoj Kreml. In največji med vsemi je: — Kreml.

Pojdi, dragi čitatelj, z menoj v Kreml! Pusti za nekaj časa dvajseto stoletje, naj se ima kakor hoče, pazi za hip na neotesanosti sedanje generacije in oglej si z mano vred neumnosti nekdanjih dni. Neumnosti so bedaste, hudobne in brezpomembne kakor bedastoče naše lastne dobe. ampak pripisati jim le izvor iz elementarnih nagonov v večji meri kakor pa posledice divjaške lažure. Zato, dragi čitatelj, pojdi z menoj in naglej se fantaziji in ornata iz prešlih let. Skupaj bova hodila po ulicah teka drobnega Bizanca, takve blazno-

sti, nekropole despotizma in morda bova slišala zamolklo ječanje pokopanih nad in čutila prisotje sveže človeške krvi — kajti ne pozabi: to so le drobci domišljije, porojene iz spominov, ki jih vzbujajo pojmi in čuvstva. Srce bo morda trepetalo, možgani vskepi, kri zleden in roka oprstena, ali tuptamam nam mogoče udari v nosnice vonj atmosfere s starih orientalskih vrtov, katere duh je z žensko sprtnostjo Šehrazade začaral sultana. In pri blesku zlata, srebra, dragih kamnov in barve, jasperja in mrliških kosti bova slišala nad vzduhi odhajajočih duš in padaniem kapljajočih solz gloriozno godbo nepremagljivega vstajenja, Korakala bova po stezah, ki so tlakane s človeškimi lobanjami, in najinili čevljev so bo držal prah strohnelih teles — kajti tu si podajata roke preteklost in bodočnost, in kdor hodi po svetlih tleh Kremla, lahko zre v prihodnost.

V Rusiji je več »kremlov«. Beseda je tartarska in pomeni trdnjavo. Toda noben ruski kremel se ne more niti zdaleka meriti s Kremlom. Stavba je trikotna s šestdeset čevljev visokim obzidjem z luknjami, nasipi in slikovitimi bastijami v rusko-italijanskem slogu. Vsa ta kopica trdnjav iz petnajstega stoletja (prej je bil Kreml lesena trdnjava kakor grška Akropolis) je zvezana s četverimi stolpnimi vratmi: Trojica, Borovickijeva, Spaskoja in Nikolajeva. Pri zadnjih vratih je bil 27. februarja 1905. ubit z bombo veliki knez Sergij.

Najlepša vrata med vsemi so krasna rdečezelena Spaskoja Vrata (Odrešenikova vrata). Ki stoje nasproti cerkve sv. Vasilija na Rdečem trgu. Skozi ta vrata so hodili delegacije tretje internacionale, ko so zborovali v Kremlu meseca julija 1920., in na visokem stolpu nad vrat-

mi je ura, ki vsako uro klenka »Internacionalo«.

Kak čudež! Kakšna ironija usode! Kako delikatno mučen košček sarkazma! Mogoče ne razumeš, čitatelj, ker ti ni znana zgodovina Spaskojih vrat. Pri teh vratih visi paladij ruskega carstva, imenovan »rešitelj Smolenska«, v obliki slike. Nič več ko slika, ali v Rusiji so imele slike velik tajnosni pomen. Pred revolucijo je okrog desetstisoč ljudi obiskalo to sliko dnevno. Niče, niti sam car ni smel mimo te svete slike, da se ne bi bil odkril. Ta slika je namreč »rešila« Rusijo iz poljskega jarma leta 1613, in bila je na čelu zmagovite armade Požarskega. Na zmagoslavnem povratku v Moskvo je Požarski korakal skozi Spaskoja vrata, ki imajo od tedaj to ime in od takrat je bilo odkrivanje pred sliko najsvetejši zakon v Rusiji. Slika je bila čudežno nedotakljiva. Zapisano je, da so jo hoteli Tartari ukrasti, ali ko so pri-

slonili lestvo k zidu, da bi sneli sliko, so se polomili vsi klini na lestvi. Pozneje, ko so Francozi okupirali Moskvo, so privlekli kanon — tako namreč je zapisano — da bi razstrelili sveto sliko na kose, tedaj je seveda Bog poslal angelia, ki je zmogel Francozom smodnik v topu in s tem preprečil njihovo umazano delo. In naposled so prišli boljševiki — Bog jim odpusti grehe — najbrže so se spomnili čudežev v preteklosti ali sam ne vem, zakaj, pustili so sliko v zidu kakor je. Pustili so sliko praznovernim mušikom, da še postajajo in se pokrižavajo pred njo — toda hudobni boljševiki so prenaradili staro uro v visokem stolpu nad sliko, da vsako uro poje z ubranimi glasovi: »Ne pričakujete odrešenika od zgoraj.« Radoveden sem, koliko mušikov razume te besede.

(Dalje prih.)

tako pride še na tono prodanega premoga kot obremenjenje dobiček družbe, ki znaša vsoto K 40,50.

Družba zahteva v svoji vlogi K 13,70 po bruto toni na račun podražanja premoga, lastne porabe, katerega je sedaj zaračunavala po povprečni ceni K 511, a katerega bi od sedaj računala po K 618,35.

Ker je gornji proračun izdelan po toni čiste produkcije, kakor je v začetku tega proračuna razloženo, ta vsota sarja po sebi odpade.

Skupni produkcijski stroški družbe računaloč tudi 10% družbin bruto dobiček znašajo za neto tono prodanega premoga K 485,69. Ta vsota se mora znižati, v kolikor se bo produkcija zvišala, čisti dobiček ostane tudi družbi kot rezerva.

Svojo izjavo zaključuje družba z opombo, da se ni ozirala v svojem proračunu na podražanje inozemskega materiala, podražanje domačega materiala, povišanje železniških tarifov in kurzne variacije zlatih in ostalih inozemskih valut — dočim je komisija v svojem proračunu predvidela podražanje inozemskega materiala, toda v samem pregledu, katerega je družba priložila svoji izjavi, je razvidno, da se cene domačemu materialu ne zvišavajo.

Glede železniških tarifov ni imela komisija razloga, kaj v tem cilju predvideti. V pogledu inozemske valute je vzela komisija za podlago proporce, ki so pod sedanjo ceno jugoslovanske valute, s čimer je dana družbi trenutna rezerva v proračunu komisije.

Zaključki:

Z ozirom na vse razloženo je komisija misljena in predlaga:

1. Prodajno ceno premoga, ki je danes za debeli premog K 523,45, a za drobni K 494,45 ali povprečno K 511, — je treba znižati, in sicer za debeli na K 513, a za drobni na K 474, — t. i. povprečno na K 500, —, tako da ostane tudi tukaj družbi rezerva za nepredvidene slučaje in za aprovizacijski premog in za premog za rezeve, t. j. 44,80 K pri toni prodanega premoga.

2. Ravnanje se po tem, da se da družbi povod za čim hitreje napredovanje del za povečanje produkcije v Ljubljani in Rajhenburgu, je komisija misljena, da se premog iz teh rudnikov, ki ostane za prodajo, prepusti družbi v svobodno razpolaganje.

3. Da se omogoči in vzpostavi resna kontrola nad celokupnim računovodstvom družbe tako, da se more na podlagi nespornih dokumentov takol priti do vseh stvarnih računskih podatkov.

Zato smatra komisija za nujno potrebo, odrediti družbi, da centralno knjigovodstvo, ki se nahaja sedaj še na Dunaju, takoj brez odlašanja in brez vsakih izgovorov prenese v našo kraljevino.

S tem bi se preprečilo pošiljanje 5,500.000 jugoslovanskih kron v tujo državo, katere valuta je znatno slabša, nego naša.

4. Družbi je treba odrediti, da se računajo fakture za material v inozemstvu v rudniških knjigah po našem dnevnem kurzu na dan izplačila fakture.

5. Družbi je treba odrediti, da čim prej regulira plače uradnikom in poduradnikom v rudniku napram predvideni svoti, katero je komisija vpisala v proračun.

6. V svojem proračunu je komisija predvidela vsoto šest milijonov kron za obveze prioritarnih dolgov, ki izvirajo od tod, ker je prepovedala avstrijska vlada za časa vojne izplačilo kuponov v Francoski.

Po svoji izjavi je družba pustila rezervo nad treh milijonov kron, katere vsota napram današnjemu kurzu ne zadostuje za kritje omenjene obveze v znesku 3,500.000 francoskih frankov, kar znaša po današnjem kurzu okrog 120.000,000 avstrijskih kron.

Komisija je iz obzirnosti predvidela v svojem proračunu amortizacijsko vsoto za te obveze. Komisija ni bila v stani se nesporno prepričati, ima li ta dolg značaj vojne škode in kdo je obvezen to škodo plačati. — Komisiji je čast predlagati, da

se to vprašanje razpravi na pristojnem mestu.

7. Komisija misli, da bi bilo potrebno, da se čim prej sestavi odbor v zmislu sklenega ministrskega sveta M. S. Br. 33470 z dne 23. oktobra 1920. leta, da bi se v prihodnje mogle redno kontrolirati cene trboveljskega premoga kakor tudi ostalih v naši državi. S tako kontrolo bi se država obvarovala nepotrebnih izdatkov kot glavni konzument, a ravno tako bi tudi zavarovala industrijo, ker je nesporno, da je premog najpotrebnejši material za vzdrževanje in razvoj prometa, a ravno tako z ozirom na dejstvo, da je cena premoga neizmerno velikega pomena za ekonomski in industrijski razvoj naše zemlje.

Ljubljana, 3. februarja 1921. leta.

Dnevne vesti.

»Glejte jih, socialne demokrate«, zapleje »Novi čas«, najsibio prilika ali neprikljka, »taka je njih vera!« in servira svojim dušicam kako novo nagravno zgodbo, ki bi naj dokazala, da se socialni demokrati za vero sploh ne brigajo, vsaj ne za njegovo. Tako si je zadnjič izmislil predlog, ki ga je ženski socialistični poslanec na Čehoslovaskem sodružica Karpiskova baje predlagala parlamentu v odobritev in ki zahteva uvedbo obligatorne bigamije, to je, da bi moral vsak moški imeti po dve ženi. Z »Novim časom« se o tem vprašanju ne bomo dolgo pričakali, ker nam ga je vseseno premalo — pri možganih, če pa bi hotel vendarle imeti nekoliko pouka, naj si še enkrat natančno prebere sv. pismo starega zakona, torej knjigo po bogu navdahnjeno in katoliški cerkvi potrjeno, in v tem sv. pismu poglavja o Abrahamu (pa ne samo o tem), ki je z izrecnim božjim privolenjem smel živeti z dvema ženama. Poznamo pa tudi slučaje, kjer je rimski papež mnogim osebam (takim seveda, ki so plačale) dovolil, da se smejo poročiti še z drugo ženo, dasi je prva še živeča. Bigamija ali kaj?

Zahvala uredništvu »Jutra«. Prejeli smo naslednji dopis: O. urednik! Odstopite nam v jutrišnji številki Vešega cenjenega lista toliko prostora, da objavimo naslednjo zahvalo našemu zagovorniku in vzgojitelju: Slavnemu uredništvu »Jutra« se tem potom najudaneje zahvaljujemo, da je v času splošne nemoralnosti imelo toliko velikodušnosti in zadovoljstva, da nam je javno izreklo priznanje za naše poplvanje, ki nam zbujajo pogum in daje zadovoljstvo. Sedaj, v dobi moralnih pridig in boja za filozofične teorije, človek res zelo težko zadene pravo, ki vsaj nekemu upaja. Zato nas je današnja »Jutrova« pohvala tako razveselila, da smo takoj zvrnili še par litrov na »Jutrovo« zdravje in da je bilo tem večje in glasnejše petje in pitje. — V Ljubljani, dne 28. avgusta 1921. — Sleđi več podpisov — nabornikov.

Škrat nam je napravil v soboto iz znanege Erzbergerja, ki je bil umorjen, sodrug. Erzberger je konservativec, vpliven član nemškega centra, in tak mož se vendar takohitro ne spreobrne.

Pričetek šolskega leta 1921—22 na ljubljanskih šolah. Na številna vprašanja naznanja višji šolski svet, da se prične šolsko leto 1921—22 na vseh šolah neprekljčno dne 14. septembra 1921 z običajno skupno službo božjo, z naznanitvijo urnika in z objavljenjem disciplinarnih predpisov in dne 15. septembra z rednim šolskim poukom v polnem obsegu. Vpisovanja in razni izpiti se morajo opraviti že poprej. Izvzeti sta samo prva in druga deska osnovna šola (na Ledini in na Colzovi cesti), državni učiteljišči z vadicama in licej, kjer se prične šol. leto teden dni kasneje, ker bodo na teh šolah pripravljena nočiča za obiskovalce veleseselj.

Nomeščenci državne finančne uprave v Ljubljani so prisegli dne 27. tega meseca kralju Aleksandru. Zaprisegli jih je ob intervenciji pročitatega gospoda kanonika Sušnika finančni delegat dr. Šavnik.

Zalostne figure. Sarajevska delavca Trifko Gjuričić in Stevo Gruhić sta bila aretirana, ker sta pollici lažljivo ovadila deseterico svojih tovarišev, da so nevarni komunisti. — Ta dva elementa, ki delata sramoto delavskemu razredu, se gotovo upišeta v bosansko NSS, kadar lo bodo na NSSarji raztegnili tudi tja dol.

Obratno ravnateljstvo južne železnice objavlja: Uvedba tretjega razreda pri beograjskem brzojavu. Počasn t. i. se uvede pri beograjskem brzojavu, ki odhaja iz Ljubljane ob 15,56, odnosno v nasprotni smeri iz Zagreba juž. kol. ob 8,06, med Ljubljano gl. kol. in Zagrebom juž. kol. tretji razred. (Ne pa tudi dalje proti Beogradu.) Privikrat ima brzojav tretji razred v smeri Ljubljana gl.

kol. — Zagreb juž. kol. dne 1. septembra, v smeri Zagreb juž. kol. — Ljubljana gl. kol. dne 2. septembra.

Otvoritev prometa med Jugoslavijo in Madžarsko preko Kotaribe. V torek, 30. avgusta t. l. se otvoril med Jugoslavijo in Madžarsko preko Kotaribe osebni in tovarni promet. Odhod potniškega vlaka s Pragerskega ob 16,49, prihod v Veliko Kanižo ob 20,55; odhod iz Velike Kaniže ob 5,45, prihod na Pragersko ob 10,19.

Poljedelska razstava v Sarajevu. Poljedelsko ministrstvo je odobrilo veliko industrijsko in poljedelsko razstavo domačih proizvodov v Sarajevu od 24. do 27. decembra t. l.

Baranjske begunce bo naša vlada naselila na Kosovem polju.

Griza v Sarajevu. V bosanski prestolici je v kratkem času obolelo mnogo oseb za grizo. Umrlo je že več oseb.

Ugotovitev, ki tudi kaže buržujsko kulturo. Policijska komisija v Sarajevu cenl škodo, ki so jo buržoazni demonstranti pred kratkim napravili delavskemu domu v Sarajevu, na 82,330 kron!

O prostorih »Ljubljanskega velikega semnja« bo založil urad »Ljubljanskega velikega semnja« umetniško izdelane fotografije razglednice, ki se bodo prodajale za dobo veleseselnja na sejmšču.

Izgnubila se je večer ob 22. (10.) uri zvečer na vrtu gostilne »Triglav« v Spodnji Šiški denarnica z večjo vsoto denarja. Najditelj, ki je znan, se naproša, da denar vrne v gostilni proti nagradi.

Kulturni vestnik.

Društvo hrvatskih književnikov prireditelj v spoznanju z ostalimi kulturnimi udruženji Jugoslavije meseca novembra kongres književnikov in metnikov. Izvolilo je poseben odbor društva. Vsi književniki in umetniki se vabijo, da Društvu hrvatskih umetnikov v Zagrebu javijo svoje želje in predloge za kongres.

III. Mednarodni vzorčni veleseselj v Pragi. Prešli smo brošuro III. mednarodnega vzorčnega veleseslja v Pragi s sledečo vsebino. Naš gospodarski savez s Čehoslovasko (Dr. A. Kajapič) Jugoslovansko — čehoslovaski odnosaji (Dr. Vigele). — Čehoslovaska republika. — Gospodarski savez sa Čekom republikom — životno pitanje za Jugoslavijo (Dr. Fr. Žižka). — Praški velevošari uzoraka. (Ad. Kuntal). — Svetska kupališta u Čehoslovaskoj republiki. — Čehoslovaska industrija — Praški vzorčni veleseselj.

Stinnes si osvaja književni trg. Kakor poročajo »Fclair«, je kupil Hugo Stinnes v Zürichu največji zavod za izdajanje knjig, nad katerega bodočimi publikacijami bo sam osebno vodil kontrole!

Iz stranke.

Diskusijski večer v Šiški se vrši vsako sredo ob 8. uri zvečer v običajnem lokalu.

Po svetu.

— Nemiri v Albaniji. Vseled vstaje Miriditov je vlada v Tirani v zelo težkem položaju. Da bi se izognila ministriški krizi, je odgodbila seje narodne skupščine do septembra. Ako se kritična situacija do tedaj ne bo popravila, bo vlada razpustila parlament. V zadnjem času poizkušajo Arnavi na več krajih priti na naše ozemlje, da bi Miridite napadli za hrbtom.

Nemirna zemlja. Slavni ognjenik Vezuvi je pričel z vso silo »delovati«. Vsa okolica je radi pepela, ki ga suje iz kraterja, v popolni temi. Tudi silen tok lave se je razlil preko njegovih pobočij in se namenil proti spodaj ležečim mestom, toda združenemu naporu vojaštva in civilnega prebivalstva se je posrečilo, urediti mu pot v morje.

— 13 ur v smrtni senci. 700 angleških rudarjev je ostalo pokopanih radi predoro v v rudnikih Parisley in Derbyshire. Po trinajsturnem težkem delu se je delavcem, ki so ostali zunaj, posrečilo jih rešiti.

— Najnovejša statistika Slovanov. Iz Prage poročajo, da je profesor Niederle zračunal kot minimalno število Slovanov na svetu 137 in pol milijona, in sicer Rusov 94 milijonov, Bolgarov 6 milijonov, Južnih Slovanov 8 in pol milijona (!!), Čehoslovakov nekaj pod 10 milijoni, Poljakov 17 in pol milijona in 150.000 južnih Srbov. Strokovna kritika dokumentalno dokazuje, da so te številke veliko premajhne.

— Bivša kraljica belgijske. Bivša neapeljska kraljica Marija Sofija živi že 59 let pozabljena v Parizu. »Revue de France« javlja, da se je začela bivša kraljica kar nenadoma navduševati za politiko in revolucionarne ideje. S posebnim zanimanjem proučuje komunistične knjige. Postala je navdušena pristašinja Lenina,

— Protialkoholni kongres. V Lozani se je otvoril kongres za pobijanje alkoholizma. Udeležilo se ga je 3500 delegatov.

— Uboga prohibicija! Ameriški kongres je odobrili zakon, ki dovoljuje destilacijo in proizvajanje alkoholnih pijač za domačo porabo. To pomeni, da je zopet dovoljeno alkoholiziranje po mili volji in da v Ameriki prevladujejo še vedno pijanci nad treznimi ljudmi.

— Silen požar je izbruhnil v new-yorški luci na dveh velikih parnikih. Na enem samem je bilo 2000 oseb mrtvih.

— Tudi zvezdoslovci imajo letos svoj mednarodni kongres, ki se sedaj vrši v Potsdamu. Udeležilo se ga je 430 učenjakov.

— Silne žrtve elementarnih nezdod. Pri velikem potresu na Kitajskem v decembru t. l. je padlo, kakor so sedaj uradno doglali, 200.000 ljudi kot žrtve pogrezojočih se gor. Živina je bila istakato uničena, nč bolje ni bilo s hišami 75 štirjaških mlj na okrog

— Ljubljanski trg. Volovsko meso I. vrste 30 do 34 K, meso II. vrste 26 do 28 kron. Centralna vnovčevalnica: meso II. vrste 22 do 24 K. Nova velika ljudska stojnica na Vodnikovem trgu prične poslovati v sredo, dne 31. avgusta v velikem obsegu. Goveje meso se bo razprodajalo po 20 do 23 K kg, telečje 18 K kg. Občinstvo se opazari, da je meso cenejših vrst dobre kvalitete, ker se ne priušča na trg nikakega mesa slabe kvalitete. Ako bo občinstvo dosledno kupovalo cenejše meso, bo s tem zelo pripomoglo k padcu cen. Glede preskrbe z mastjo bo letošnje sezono vsled silno naraslih cen koruze položaj težavnejši. Vseled suše bo domači pridelek masti še mnogo manjši kot lanske leto. Hruški in srbski prašiči se plačujejo danes loko Ljubljana 39 K kg žive teže. Svinjsko meso na ljubljanskem trgu 40 do 42 K kg, slanina trebušna 54 K, riba in sal 58 K, mast 60 K. Maksimalne cene sadja so sledeče: Hruške I. vrste 16 K, II. 12 K, III. 8 K, češnje 12 K, jabolka 10 K, breskve 22 K, grozdje 24 K, Krompir 3 K, fižol v strožu 9 K, luščen 10 K, kisle zelje, novo 10 K, staro 4 K, glava zelja 5 do 8 K, čebula 5 K kg, luščen grah 11 K liter. Zelenjava v splošnem v cenl pada. Piške 50 do 60 K par. Jajc vseled izvoza zopet primanjkuje; 2,60 K komad.

Izjava.*

Z ozirom na včerajšnji izjavo g. dr. Žerjav v »Jutru« in na osebno gonjo »Jutrovcev« proti meni izjavljam ponovno, da nisem nikoli zagrešil nikakega delikta, niti moralnih deliktov, ki bi spadali pod kazenski zakon in niti ne dejanj, ki jih kaznuje § 129 b, katerega omenja g. dr. Žerjav.

Ko so se začele razširjati o meni obrekljive govorice, sem takoj pozval v »Jugoslaviji« javno in možato, kdor ve kaj slabega o meni, da me naj ovadi sodišču. Doslej še ni nikdo vložil kakršnekolj ovadbe zoper mene, pač pa sem že jaz tožil take obrekovalce, ki so bili seveda obsojeni. Zakaj niso nastopili dokaza resnice.

saj se da pri sodišču vse dokazati, ako ne v javni pa v tajni razpravi?

V »Jugoslaviji« št. 185 dne 7. t. m. sem prosil, da naj »Jutrovci« me ali ovadijo drž. pravdnistvu ali pa podajo svoje podatke zoper mene častnemu razsodišču, ki naj ga sestavi načelstvu JDS in NSS. Preteklo je od tega celih 20 dni, zgodilo pa se ni niti eno niti drugo, temveč so »Jutrovci« naprej prikrito namigavali in zbadaji namesto, da bi odkrito in možato nastopili.

Še danes ne vem, kdo me obdolžuje, kako konkretno dejanje sem zakrivil in kdaj se je to zgodilo. Vseled tega mi je bilo nemogoče, da nastopim proti svojim obrekovalcem. Stori sem vse, da bi dobil vpogled v tiste skrivnostne akte ptujskega okraj, glavarstva, a vse zaman. Največji hudodelec dobi svojo obtožnico v pogled, le za me so obdolžitve »Jutrovcev« uradna tajnost. Pokrajinski namestnik se izgovarja na centralno vlado, da ima strog nalog od nje, da naj ne izpove uradne tajnosti, minister Pribečević pa tudi ne da niti vpogleda niti pojasnila in je glede nepotrditve rekel poslancu Deržicu, da ne more desavurirati pokrajinskega namestnika. Drug se izgovarja na drugega.

Kako pa je to, da ve g. dr. Žerjav, da se me dolži dejani, ki spada jo pod § 129 b, za me je pa vse stroga uradna tajnost?!

Takšne razmere so le mogoče v brezpravni državi Čulukafov in pa tam, kjer vlada samovolja par ljudi namesto zakona in pravice.

Ker torej prvotnih obrekovalcev tudi danes ne morem tožiti, vložim težbo proti g. dr. Žerjavu. »Jutru« in »Pondeljku«.

V Ljubljani, dne 26. avg. 1921.

Anton Pesek.

* Za vsebino je uredništvo odgovorno le v zmislu tisk. zakona.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA STEV. 6

REGISTROVANA ZADRUŽA Z OMEJENO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA. ZA SKODE IN VESELIKE.

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE ČASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITO.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša iskrena ljubljena hčerka, oz. sestra

Štefi Kožuh

po dolgi in mučni bolezni v 18. letu starosti mirno v gospodu zaspala.

Pogreb drage rajnice se vrši jutri v torek ob pol 6. uri popoldne iz hiše žalosti, Hranišniška cesta 11, na pokopališče k sv. Križu.

Drago rajnico priporočamo v blag spomin.

Ljubljana, 29. avgusta 1921.

Žalujoči ostali.

„Velepodjetje s sedežem v Ljubljani“ išče uradnika-knjigovodjo,

ki je jugoslovanski državljani in je že služil v tej stroki. Prednost imajo tisti, ki so zmožni srbohrvaščine. Ponudbe z zahtevo plače je vložiti pod »Knjigovodja« poštni predal 98, Ljubljana. Prosi se, da se ponudbam ne priloži nobenih dokumentov, ker se bo iste zahtevalo po potrebi naknadno.

Kapital: 20.000.000 kron.

Slovenska eskomptna banka

Rezerve okrog 5.000.000 kron.

Interesna skupnost s »Hrvatsko eskomptno banko« in »Srbsko banko« v Zagrebu. Ljubljana Selenburgova ulica št. 1. Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut, — Eskompt menic, terjatev, faktur — Akreditivi — Borza.